

Yo‘el kitobi va Laodikiya Davridagi Yettinchi kun Adventistlar Jamoati — Yigirma birinchi raqam

Jeff Pippenger

2025-12-31

Yigirma Birinchi Raqam

Va kundalik qurbonlik bekor qililib, vayron qiluvchi jirkanchlik o‘rnatiladigan vaqtdan boshlab ming ikki yuz to‘qson kun bo‘ladi. Doniyor 12:11.

1844-yil 22-oktabrdan beri, bashoratli vaqtning qo‘llanishi endi haqiqat kalomini to‘g‘ri taqsimlashni istaganlar uchun bashoratning to‘g‘ri tatbiqi emas. O‘n birinchi oyatdagi 1290 yil davri 1844-yildan keyin ramziy davr sifatida qo‘llanishi kerak, va 1844-yildan keyingi ushbu tatbiq, ya‘ni “vaqt” unsurlaridan xoli bo‘lgan davr, 1844-yildan oldin qanday tushunilgan bo‘lsa, haqiqatning o‘sha asosiy tushunchasini saqlab qolishi lozim. 1290 soni 30 dan iborat bo‘lgan bir davrni, undan keyin esa 1260 ni ifodalaydi. 1844-yildan oldingi tushuncha shundan iborat ediki, 508-yildan 538-yilgacha bo‘lgan o‘ttiz yil, dajjol 538-yildan 1798-yilgacha hukmronlik qilishni boshlashi uchun tayyorgarlik davrini ifodalagan.

30 yillik o‘tish davri 2 Salonikaliklarga maktubda Pavlusning mavzusidir. Pavlus “vaqt” unsuriga oid hech qanday ishora kiritmaydi, biroq u o‘sha o‘ttiz yil ichida butparastlikning papachilikka o‘rin bo‘shatishining bashoratli xususiyatlarini aniqlab beradi. Shundan so‘ng papalik hukmronligi boshlandi. Vaqtning biror unsuridan xoli bo‘lgan tarixiy tushuncha Muqaddas Kitob bashoratidagi to‘rtinchi shohlikning beshinchi shohlikka o‘tishini, undan keyin esa papalikning ikki qonli qirg‘inidan birinchisini ko‘rsatadi; shu tariqa u oltinchi shohlikning ajdaho, hayvon va soxta payg‘ambarning uch karra ittifoqiga o‘tishini hamda papalikning ikkinchi qonli qirg‘inini timsollaydi.

O‘ttiz yillik tayyorgarlikdan so‘ng keladigan bashoratli davr — Xudoning tanlangan xalq bilan tuzgan ahdining asosiy ramzidir. O‘ttiz yil davomida ikki hokimiyatning almashinuvi va undan keyin kelgan 1260 yillik quvg‘in Masihning o‘ttiz yillik tayyorgarligi va undan keyin kelgan 1260 kunlik najot bilan muvofiqlashadi. Dajjolning o‘ttiz yillik tayyorgarligi Masihning o‘ttiz yillik tayyorgarligini qalbakilashtirdi. O‘ttiz yilning oxiri yo Masihning suvga cho‘mdirilishida qudratlantirilganini, yo 538-yilda dajjolning qudratlantirilganini ko‘rsatadi. Dajjolning qudratlantirilishi avvalgi saltanatdan kelgan iqtisodiy va harbiy yordamdan kelib chiqqan edi, Masih ustiga yog‘dirilgan qudrat esa U o‘ttiz yil avval tark etgan avvalgi saltanatdan kelgan edi.

Ikki davr orasidagi uzilish quvvatlantirish bilan belgilanadi, va Abram hamda Pavlus tomonidan bayon qilingan bu ikki davr orasidagi uzilish oddiy taqqoslash orqali anglanadi. Abram va Pavlusning o‘ttiz yillik farqlanishida tayyorgarlik davri ahd jarayonini ifodalovchi dastlabki o‘ttiz yil bo‘lib, u Abramning avlodlariga Misrdagi qullik haqidagi bashoratni bajo keltirish uchun

quvvat berdi. To‘rt yuz o‘ttiz yil yana bir ramziy bo‘linishga ega, chunki to‘g‘ri qo‘llanganda dastlabki ikki yuz o‘n besh yil Xudoning vakili va Fir‘avn tomonidan ifodalanadi. Yusuf va dastlabki 215 yil uchun bu yaxshi Fir‘avn edi, Muso va ikkinchi 215 yil uchun esa bu yomon Fir‘avn edi.

O‘sha bo‘linish to‘rt avloddan iborat ikki davrni ko‘rsatadi. Dastlabki to‘rt avlodni ikkinchi to‘rt avlod ustiga satrma-satr qo‘yish mumkin, va shunday qilinayotganda, bashoratli alfa va omega bo‘lgan Yusuf va Muso, alfa-yaxshi Fir‘avn hamda omega-yomon Fir‘avn bilan o‘zaro bog‘lanadi. Bu parallel ko‘rib chiqishdan buyuk nur olinishi mumkin, biroq men shunchaki Ibrohimning to‘rtinchi avlod haqidagi bashorati 430 yil ichidagi to‘rt avlodning ikki guvohini ko‘rsatishini ta‘kidlamoqdaman. To‘rt avlodning ikki karra ifodasi Ibtido kitobining to‘rtinchi va beshinchi boblaridagi nasabnomalarda uchraydi. Qobil va Shisni qon nasllari ro‘yxatining boshlanishi sifatida ko‘rib chiqqanimizda, Shisdan Nuhgacha sakkiz avlod borligini, va ular o‘rtasidan bo‘linganda to‘rt avloddan iborat ikki davrning ifodasi namoyon bo‘lishini ko‘ramiz. Bu holat Shisning ham, Qobilning ham sakkiz avlodli nasab qatorlarida ko‘rinadi.

To‘rtinchi va beshinchi boblarda nasabnomalar bu sulolalarning xulosasi bo‘lmish Nuh bilan ifodalanagan. Nuh — kamalak orqali ifodalanaganidek, Xudoning insoniyat bilan tuzgan ahdining timsolidir. Abram esa — sunnat orqali ifodalanaganidek, Xudoning tanlangan xalq bilan tuzgan ahdining timsolidir. Bu ikki ahd har doim bir-biri bilan bog‘liqdir, va Ibtido o‘n birinchi bob — unda Nuh to‘fonidan keyin darhol Bobil minorasini uchratamiz — Abramga olib boradigan nasabnoma bayon etilgan joydir. O‘sha parchada sakkiz emas, o‘n avlod sanaladi. Abramga olib boradigan parchada ham, Nuhga olib boradigan parchada ham Nuhiy va Ibrohimiy ahdlar ifodalanagan.

Tanlangan xalqqa qaratilgan o‘n birinchi bobdagi parchada biz ana o‘sha avlodlardan ikkitasining ulug‘ nurga to‘la ekanini ko‘ramiz.

Eber o‘ttiz to‘rt yil umr ko‘rib, Pelegni tug‘di. Eber Pelegni tug‘gandan keyin to‘rt yuz o‘ttiz yil yashab, o‘g‘illar va qizlar ko‘rdi. Peleg o‘ttiz yil umr ko‘rib, Reuni tug‘di. Ibtido 11:16–19.

Eberga ishora ibroniycha so‘zning ilk ishorasi bo‘lib, keyinchalik aynan shu so‘z “ibroniy” ma‘nosidagi ibroniycha so‘z sifatida taniladi. Tanlangan xalq nasabnomasida o‘n avloddan biriga Ibroni deb nom berilgan bo‘lib, tanlangan xalq aynan shu nom bilan tanilishi kerak edi. Uch oyatda Eber va Peleg tanlangan ibroniy irqining farqlanishini belgilash uchun qo‘llanadi. Eber “kesib o‘tish” yoki “kesib o‘tuvchi” degan ma‘noni bildiradi va “ibroniy” so‘zining o‘zagidir. Abram Bobilondan Va‘da Qilingan Yurtga kesib o‘tuvchilarning ramzidir. “Peleg” esa “bo‘linish” yoki “ajralish” degan ma‘noni anglatadi; bu Ibtido 10:25 da tilga olinadi, u yerda bizga Peleg davrida “yer bo‘lingan”ligi xabar qilinadi.

Eber va Peleg haqiqat kalomini to‘g‘ri taqsimlashni istaganlar uchun bashoratli bir bo‘linishni ifodalaydi. Nuhning nasabnomasi sakkiztadan iborat ikki qatorni keltirib chiqardi; bular Misrdagi 430 yil kabi, to‘rt avloddan iborat ikki to‘plamni ifodalardi. Ibtido kitobining o‘n birinchi bobi nasabnomasi sakkiz bilan emas, balki o‘n bilan ifodalanadi, chunki u tanlangan xalqning nasabnomasidir. Tanlangan xalq beshtadan iborat ikki guruhga bo‘linadi; shu tariqa bu Xudoning

ahd xalqiga oid bo'lgan o'nta bokira haqidagi masalga muvofiq keladi.

O'sha tanlangan xalq nasabnomasida Pelegning nomi va uning tarixiy ro'yobga chiqishi, Muqaddas Kitob tarixining aynan yer Bobil minorasi paytida bo'lingan nuqtasida, dono yoki nodon bokiralarning ikki toifaga bo'linishini ifodalaydi. O'nta ro'yxatda Peleg beshinchi o'rinda turadi, chunki bu o'ning markazidir. Ibroniylar bo'lgan Eber, Abram orqali timsollangan holda, yarim tunda yangragan nido paytida ikki toifa ajratilganda, narigi tomonga o'tib dono bokiraga aylanuvchi nodon bokirani ifodalaydi. Nom jihatidan birinchi ibroniy bo'lgan Eber, ahd jihatidan birinchi ibroniy bo'lgan Abramni ifodalaydi. Rabbiiy Abramni Bobildan chaqirib chiqarganida, bu yarim tunda yangragan nido xabarining timsoli edi; u Bobildan erkaklar va ayollarni chaqirib chiqaradigan ikkinchi farishtaning quvvatlantirilishidir.

O'nta bokira haqidagi masalda Eber va Peleg chaqiriqni ifodalaydi: sinov muddatining eshigini yopadigan Pelegning ajratuvchi chizig'i yopilishidan sal oldin chiqib ketishga da'vat. Bashoriy munosabatda Eber Pelegdan keyin 430 yil yashadi, Peleg esa 30 yil yashadi. Ibrohimning uch qismli ahdining birinchi bosqichi Eber va Peleg orqali ifodalangan edi. Ibrohim — Eber va Peleg singari — ikki tabaqa o'rtasidagi ajratuvchi chiziqdir. Pavlusning Ibrohim haqidagi bashoratga qo'shgan qismi Pelegning Eber haqidagi bashoratga qo'shgan qismidir. Eber 400 yilni e'lon qilgan edi, ammo Peleg 430 yilni aniqlab berdi. Shunday qilib, Peleg Pavlusni ifodalagan, va Pavlusning 400 yilga 30 yil qo'shishi hamda Pavlusning xizmati Muqaddas Kitob bashoratidagi Pelegni aniqlab berishdan iborat edi. Pavlus aniqlab bergan Muqaddas Kitob bashoratidagi "Peleg" xalqning jismoniydan ruhiyga ajralishini ifodalagan edi.

Shemdan Peleggacha besh avlod bor, va Ruedan Abramhacha besh avlod bor.

Va U Abramga dedi: Shuni aniq bilgilki, sening zurriyoting o'zlariniki bo'lmagan yurtda musofir bo'ladi va ularga qullik qiladi; ular esa ularni to'rt yuz yil azoblaydilar. Ibtido 15:13.

Va'dalar Ibrohimga va uning zurriyotiga berildi. U: "Va zurriyotlarga", ko'plar haqida aytgandek, demaydi; balki bir kishi haqida aytgandek: "Va sening zurriyotingga", deydi, bu esa Masihdir. Endi shuni aytaman: Xudo tomonidan Masihda ilgari tasdiqlangan ahdni oradan to'rt yuz o'ttiz yil o'tgach kelgan qonun bekor qila olmaydi; toki va'dani kuchsiz qilsin. Chunki agar meros qonundan bo'lsa, u endi va'dadan emas; holbuki, Xudo uni Ibrohimga va'da orqali bergan. Galatyaliklarga 3:16–18.

O'ttiz yoshda

Iso O'z xizmatini boshlaganida o'ttiz yoshda edi.

Iso O'zi xizmatini boshlaganida taxminan o'ttiz yoshda edi va, odamlar o'ylaganidek, Yusufning o'g'li edi; Yusuf esa Helining o'g'li edi. Luqo 3:23.

Yusuf Misrda Fir'avnga o'ttiz yoshida xizmat qila boshladi.

Yusuf Misr shohi Fir'avn huzurida turganida o'ttiz yoshda edi. Yusuf Fir'avn huzuridan chiqib, butun Misr yurtini kezib chiqdi. Ibtido 41:46.

Hizqiyol payg'ambar o'z xizmatini boshlaganida o'ttiz yoshda edi, va uning xizmati yigirma ikki yil davom etdi.

Endi o'ttizinchi yilda, to'rtinchi oyda, oyning beshinchi kunida, men Kebar daryosi bo'yida asirlar orasida bo'lganimda, osmonlar ochildi va men Xudoning vahiylarini ko'rdim. Hizqiyol 1:1.

Hizqiyol yozuvlarida boshqa har qanday payg'ambarga qaraganda ko'proq tarixiy ishoralarni o'z ichiga oladi. Hizqiyol bitiklarida aniq belgilanishi mumkin bo'lgan sanalarga o'n uchta bevosita ishora mavjud, va bilmagan holda, Muqaddas Kitob olimlari hamda tarixchilar uning xizmatining yigirma ikki yil davom etganini tasdiqlaydilar, holbuki ular yigirma ikki soni bir yuz qirq to'rt mingning ramzi ekanini bilmaydilar.

Shoh Dovud hukmronlik qila boshlaganida o'ttiz yoshda edi va u qirq yil hukmronlik qildi.

Dovud shoh bo'la boshlaganida o'ttiz yoshda edi va qirq yil hukmronlik qildi. U Xevronda Yahudo ustidan yetti yil-u olti oy hukmronlik qildi; Quddusda esa butun Isroil va Yahudo ustidan o'ttiz uch yil hukmronlik qildi. 2 Shohlar 5:4, 5.

Dovudning qirq yillik hukmronligi ramziy sonidir, va 40 yillik davr Ibrohim hamda Pavlusning 430 yili kabi bo'lib, chunki bu 40 yil ikki qismga bo'lingan (7 yarim yil va 33 yil). Dovudning qirq yillik hukmronligining bu ikki davri qo'shimcha payg'ambarlik jumboqiga ega, chunki Muqaddas Kitobdagi boshqa bir guvohlik bu ikki davrni yetti yil va o'ttiz uch yil deb qayd etadi. Ikkinchi Shohlar kitobidagi qo'shimcha olti oy nimani anglatadi, va 7,5 hamda 33 qanday qilib 40 ga teng bo'ladi? Olti oylik ustma-ust tushish mavjud bo'lib, u albatta payg'ambarlik haqiqatini ifodalashi kerak.

Dovudning Isroil ustidan hukmronlik qilgan kunlari qirq yil edi: u Xevronda yetti yil, Quddusda esa o'ttiz uch yil hukmronlik qildi. 1 Shohlar 2:11.

22 — Ilohiylik bilan insoniyatning birikishini ifodalovchi ramziy sonidir, va Hizqiyolning xizmati yigirma ikki yil davom etdi. Yusufning o'n to'rt yili ikki yetti yillik davrga bo'linadi, Masihning ahd haftasi teng ikki 1260 kunlik davrga bo'linadi, va Dovudning qirq yillik hukmronligi ham ikki davrga ajratiladi, bu ikki davrni bog'lovchi qo'shimcha bir ramz bilan.

Iso — Payg'ambar, Ruhoniy va Shohdir. Oxirgi kunlarda U O'zining g'olib jamoatini bir bayroq sifatida ko'taradi, va bu jamoat ilohiyatini insonlar bilan birlashtirgan Masih — payg'ambar, ruhoniy va shoh orqali ifodalanadi; bu esa Hizqiyol payg'ambar, Yusuf ruhoniy va Dovud shoh orqali namoyon etilgan. To'rtta ramz odatdagidan yetti baravar qizdirilgan o'choq ichidagi uch munosib zotni ifodalaydi, so'ngra to'rtinchisi zohir bo'ldi, va U Xudoning O'g'liga o'xshar edi. Butun dunyo Navuxadnazar yasatgan oltin butning tantanasida vakillangan edi, va ularning barchasi insoniy bir payg'ambar, insoniy bir ruhoniy va insoniy bir shohdan tarkib topgan, To'rtinchi Ilohiy Shaxs tomonidan qo'llab-quvvatlangan g'olib jamoatni ko'rdilar.

“Shayton dunyoni asir etib oldi. U soxta bir shanbani joriy qildi va unga go'yo nihoyatda katta ahamiyat bergandek bo'ldi. U xristian olamining sajda-ehtiromini Rabbimizning Shabbati dan olib, mana shu butparast shanbaga qaratdi. Dunyo bir an'anaga, inson qo'li bilan yaratilgan

amrga bosh egmoqda. Navuxadnazar Dura tekisligida o‘zining oltin haykalini tiklab, shu tariqa o‘zini ulug‘laganidek, Shayton ham bu soxta shanbada o‘zini ulug‘laydi, chunki u buning uchun osmonning libosini o‘g‘irlab olgan.” Review and Herald, 1898-yil 8-mart.

To‘rt Soni

Payg‘ambarlik darajasida, qirq — Abramning to‘rt yuzining ushridir, to‘rt esa qirqning ushridir. To‘rt sonida uchraydigan har qanday payg‘ambarlik xususiyati qirqning ramziy ma‘nosi bilan muvofiq bo‘lishi kerak, qirqning ramziy ma‘nosi esa, o‘z navbatida, to‘rt yuzning ramziy ma‘nosi bilan muvofiq bo‘lishi kerak. Kontekstda to‘rt ko‘pincha “butun dunyo bo‘ylab” degan ma‘noni anglatadi, bu tanish tushunchadir, biroq u “bir rivojlanish”ni va ayrim kontekstlarda “bosqichma-bosqich vayron bo‘lish”ni ham anglatadi.

Yetti karnayning dastlabki to‘rttasi G‘arbiy Rimning izchil vayron bo‘lishini ifodalaydi. Sharqiy Rim esa Konstantinopolda to‘rt Usmonli sultoniga bo‘ysunish bilan yakun topdi. Satr ustiga satr, sharqiy va g‘arbiy Rim to‘rt karnay bilan ifodalangan to‘rt davr davomida izchil ravishda parchalanib bordi, ayni paytda beshinchi va oltinchi karnaylarning Islom kuchi tomonidan ham qulatib borildi. Birgalikda bu ikki yo‘nalish Rimning karnaylarning to‘rt avlodi davomida qulashini ko‘rsatadi, shu bilan birga Islom bilan tobora kuchayib boruvchi urush, Islomning to‘rt sultoni saltanat ustidan ustunlikni qo‘lga olganida, uning yakuniy halokatiga olib keladi. G‘arb va sharq tarixining boshlanishi 330-yilda Konstantin tomonidan Imperiyaning bo‘linishi bilan boshlangan.

G‘arbiy Rimning to‘rtta karnayi 330-yilda boshlanadi, beshinchi va oltinchi karnay esa Sharqiy Rimni qulatadigan qudratni ifodalaydi; Sharqiy Rim ham 330-yilda boshlangan edi. Sharqiy ham, G‘arbiy ham Rim 538-yilda papalik hokimiyatini yer yuzining taxtiga o‘tqazish ishiga hissa qo‘shgan, shu bois g‘arbiy va sharqiy ikki chiziq Yakshanba qonuni vaqtida papalik hokimiyatini yana taxtga o‘tqazadigan Amerika Qo‘shma Shtatlarining ikki shoxini timsollaydi. G‘arbiy Rim bashoratli munosabatda cherkovchilikning ramzi, Sharqiy Rim esa davlatchilikning ramzidir.

G‘arbiy va sharqiy Rimning qulash tarixi doirasida papalik Rimining tarixi bayon etilgan. Shogirdlar jamoati bo‘lgan, Efes timsolida ifodalangan jamoatdan boshlab, dastlabki uch jamoat to‘rtinchi jamoatga olib boradi; bu esa 538-yildan 1798-yilgacha bo‘lgan davrdagi papalikdir. Vahiy kitobining o‘n uchinchi bobida papalik 42 oy davomida hukmronlik qiluvchi sifatida ko‘rsatiladi; 1798-yildagi uning halokatli yarasi yakshanba qonuni paytida tuzalgach, yana shu tarzda namoyon bo‘ladi. 1844-yildan keyin “vaqt endi bo‘lmaydi”, shuning uchun qirq ikki oy yakshanba qonunidan to Mikoil turib chiqquniga qadar davom etadigan quvg‘in davrining ramzidir. Kashshoflar jamoatlar, muhrlar va karnaylar bir-biriga parallel ravishda kechadigan tarixning uchta yo‘nalishini ifodalashini tushungan edilar. G‘arbiy Rim haqidagi bashoratli guvohlikni sharqiy Rim yo‘nalishi va papalik Rimi yo‘nalishi ustiga qo‘yish milleritlar qo‘llagan bashoratli tatbiq emas edi, biroq bu usul ularning qaror topgan tushunchalaridan birortasiga ham zid kelmaydi.

Satr ustiga satr tarzida, dastlabki to‘rt karnay beshinchi va oltinchi karnaylar bilan ifodalangan tarix ustiga qo‘yilishi lozim; so‘ngra esa to‘rtinchi jamoat bilan ifodalangan papalik ta‘qibi davriga

olib boradigan dastlabki uch jamoatning qatori ham shu tariqa qo'yiladi. Birinchi qatorda to'rt karnay, ikkinchi qatorda to'rt sulton, uchinchi qatorda esa to'rt jamoat. "To'rt" soni umumbashariylikni anglatadi, biroq u, shuningdek, fuqaroviy yoki diniy hokimiyatning izchil vayron qilinishini ham anglatadi. U nimani anglatishi esa matnning konteksti bilan belgilanadi.

Yakshanba qonuni qabul qilinganda papalik hokimiyati qayta tiklanadi. Papalikka birinchi marta hokimiyat berilganida, buning oldidan o'ttiz yillik tayyorgarlik davri bo'lgan edi. Dastlabki to'rt jamoat ichida to'rtinchi jamoat papalikdir, birinchi jamoat esa Efes timsolida ifodalangan shogirdlar edi. Masihiy jamoatning dastlabki uch avlodi Izabel orqali ifodalangan To'rtinchi jamoat — Tiatiraga olib keldi. Tiatiraga, ya'ni 538-yilga kelganingizda, Orlean Kengashida Yakshanba qonuni joriy etilgan edi; shu tariqa 1798-yildagi o'limli yara tuzalgan paytda Amerika Qo'shma Shtatlaridagi Yakshanba qonuni aniqlab ko'rsatiladi.

1798-yildan boshlab, Qo'shma Shtatlardagi yakshanba qonunigacha bo'lgan tarix birinchi to'rtta jamoat orqali ifodalanadi. To'rtinchi jamoat — Tiyatira — yakshanba qonuni va undan keyin keladigan papalik ta'qibini bildiradi. Birinchi sevigisini yo'qotgan Efes jamoati, to'rt bosqichli izchil vayronagarchilikning yakunida, Tiyatiraning yakshanba qonuniga kelib taqaldi. Tiyatiraning yakshanba qonuniga olib boradigan avlod — Pergamning uchinchi avlodidir. Tiyatira yakshanba qonunini sinov muddati tugaguncha ifodalaydi, Pergam esa Tiyatiraga yo'l hozirlaydigan uchinchi avlodning murosasini ifodalaydi. Pergamning uchinchi avlodi va u ifodalagan murosas ilk bor 321-yilda birinchi yakshanba qonunini chiqargan Konstantin davrida bajo bo'lgan. Qo'shma Shtatlar Efesning qo'zisi sifatida boshlangan edi, ammo u Tiyatirani yana taxtga o'tqazganida, ajdarho kabi so'zlaydi.

Vahiyning dastlabki to'rt jamoati Amerika Qo'shma Shtatlarining bosqichma-bosqich vayron bo'lishini ifodalaydi. Muqaddas Kitob bashoratidagi oltinchi shohlikning bosqichma-bosqich vayron bo'lishi yakshanba qonuniga olib boradigan to'rt avlod davomida sodir bo'ladi; o'sha yerda yerdan chiqqan mahluq ajdaho kabi so'zlaydi. Yakuniy avlod ilonlar turkumiga mansub ajdaho bilan ifodalanadi, xuddi Adan bog'idagi kabi, va shu sababli Yahyo Cho'mdiruvchi ham, Iso ham qadimgi Isroilning oxirgi avlodini "ilonlar zoti" deb ataganlar.

To'rtinchi va oxirgi avlod yo yuz qirq to'rt mingni ifodalovchi "tanlangan avlod", yoki uning muqobili bo'lgan ilonlar avlodidir. Bir toifa Masihning suratini, boshqasi esa hayvonning — ilonning suratini shakllantirgan. Ilonlar avlodi Xudoning Kalomida to'rt marta bevosita bayon etilgan. Har bir ishoradagi kontekst boshqachadir.

Ammo u suvga cho'mdirishiga ko'plab farziylar va sadduqiylar kelayotganini ko'rgach, ularga dedi: Ey ilonlar zurriyoti, kelajak g'azabdan qochishingiz kerakligi haqida sizni kim ogohlantirdi? Matto 3:7.

Agar "ilonlar zoti" iborasi shunchaki Yahyoning o'ziga yoqmagan bir-ikki mazhab kishilariga qaratilgan haqoratomuz gaplardan iborat bo'lganida, unda bu ifoda haqida aytadigan hech narsa bo'lmas edi. Ammo Xudoning Kalomida har bir so'z muqaddasdir, shuning uchun Yahyo sadduqiylar va farziylarga muayyan bir nom bergan edi. Bu nom o'zi ifodalangan parchadagi mazmun orqali payg'ambarlik nuqtayi nazaridan belgilab beriladi. Ushbu parchada avval

Yahyoning o‘z xizmatini ado etayotgani ko‘rsatiladi, so‘ng esa sadduqiylar va farziylar rivoyatga kirib keladilar. Dastlabki oyatlarda Yahyo Ishayoning “cho‘ldagi ovozi” deb tanitiladi.

O‘sha kunlarda Yahyo Cho‘mdiruvchi Yahudiya cho‘lida va‘z qilib keldi va shunday dedi:
Tavba qilinglar, chunki Osmon Shohligi yaqinlashib qoldi.

Chunki bu Ishayo payg‘ambar tomonidan aytilgan zotdir:

Cho‘lda nido qiluvchining ovozi: Egamizning yo‘lini tayyorlanglar, Uning so‘qmoqlarini to‘g‘ri qilinglar.

Xuddi o‘sha Yahyo tuya junidan tikilgan kiyim kiygan, beliga esa charm kamar bog‘lagan edi; uning yeguligi chigirtkalar va yovvoyi asal edi.

Shunda Quddus, butun Yahudiya va Iordanning tevaragidagi barcha yurtlar uning oldiga chiqib keldilar. Ular gunohlarini e‘tirof etgan holda, Iordanda undan suvga cho‘mdirilardilar. Ammo u ko‘p farziylar va sadduqiylarning uning suvga cho‘mish marosimiga kelayotganini ko‘rib, ularga dedi: “Ey ilonlar zurriyoti, kelajak g‘azabdan qochishingiz uchun sizlarni kim ogohlantirdi?” Matto 3:2–7.

Qadimgi Isroilning so‘nggi avlodi sahrodan chiqqan bir payg‘ambar tomonidan “ilonlar zurriyoti” deb ataladi. Yuhanno — Ahd Elchisi uchun yo‘l tayyorlagan Malakining xabarchisi vazifasini ado etgan, shuningdek Ishayo tomonidan sahrodagi ovoz sifatida ta‘riflangan payg‘ambardir.

Agar “barglar”ni ramz sifatida ko‘radigan bo‘lsak, ular “e‘tirof”ni ifodalashini topamiz. Bunga ilk ishora Odam Ato va Momo Havo bilan bog‘liq bo‘lib, ular o‘zlarining solih emasliklarini anjir barglari bilan yopdilar. Ular bundan oldin nur libosini, solihlik libosini kiyib yurgan edilar, ammo u yo‘qolgach, o‘zlarining yalang‘och Laodikiyaliklar ekanliklarini angladilar; ular esa o‘zlariga kerak bo‘lgan yagona narsa “e‘tirof barglari” ortiga yashirinish, shunda hammasi yaxshi bo‘ladi, deb o‘ylaydilar. Matnning keyingi qismida Yuhanno Laodikiyalik yahudiylarning Ibrohim naslidan bo‘lganliklariga najot topish uchun tayanishlariga bevosita qarshi gapiradi, chunki ularning bu ishonchi shunchaki e‘tirofning bo‘sh barglari edi. Insonning liboslari uning kimligini ifodalaydi.

Daraxtlar insonlarning hamda shohliklarning ramzidir; meva, shox, urug‘, tuproq, suv, ildiz va, albatta, barglarning barchasi o‘z-o‘zicha muayyan bashoratli ramzlarni ifodalaydi, biroq bu haqiqatlarning har biri “daraxt”ni tashkil etuvchi bashoratli ramzlardan foydalanadigan turli bashorat yo‘nalishlarida ifodalangan boshqa ramzlar bilan o‘zaro bog‘langandir. Albatta, daraxtning ilk bashoratli ramzi shuki, u hayot-mamot sinovini ifodalaydi.

Yuhannoning xabari u kiygan kiyimlar va yegan taomi orqali ifodalanadi. Qadimgi Isroilning boshida bo‘lgan manna yoki oxirida bo‘ladigan Osmon Noni kabi payg‘ambarlik taomi iste‘mol qilinishi lozim. Bu taom yeyilishi kerak bo‘lgan payg‘ambarlik sinov xabarini ifodalaydi, chunki u Masihning tanasi va Uning qonidir. Yuhanno kiygan kiyimlar va u yegan taom Masih uchun yo‘l tayyorlagan xabarni ham, xabarchini ham aniqlab beradi. Yuhanno Masih uchun yo‘l tayyorlaydigan oxirgi xabarchining timsolidir; U Ahadning Xabarchisi bo‘lib, yakshanba qonuni vaqtida to‘satdan O‘z ma‘badiga keladi. Bu sodir bo‘lganda, nodon qizlar — ular, ayni paytda,

Laodikiya jamoati vakillari va begona o'tlar hamdir — Yuhanno sahrodan chiqqan zamonda farziylar va sadduqiylar qilganidek, o'zlarini Ibrohimning haqiqiy ahd xalqi deb e'tirof etuvchi kishilarning oxirgi to'rtinchi avlodini ifodalaydi.

Yuhanno tuya junidan kiyim kiyib, bo'yinbog' taqilgan chorva hayvonlaridagi bo'yinturuqqa o'xshash jabduq qismi bor charm kamar taqib yurardi. U chigirtka yedi; demak, uning xabari Muqaddas Yozuvlarda Islomning bosh timsoli bo'lgan chigirtkalar haqida edi, va u Islom haqidagi xabarini asal bilan aralashtirdi.

Isroil xonadoni uning nomini Manna deb atadi; u oq bo'lib, kashnich urug'iga o'xshar edi; ta'mi esa asal qo'shib tayyorlangan yupqa nonlarnikidek edi. Chiqish 16:31.

Manna Xudoning Kalomining ramzidir va u asalga o'xshash ta'mga ega edi; payg'ambarlar buni o'zlari yeyayotgan tarzda tasvirlangan xabarning ta'mi sifatida ko'rsatadilar. Yuhanno Islom xabarini chigirtkalar, shuningdek tuya terisidan kamar va tuya junidan kiyim bilan ifodalangan holda olib keldi. Chigirtkalar ham, tuya ham Islomning ramzlaridir. Islomning o'sha xabari "asal" sifatida ifodalangan Xudoning Kalomining ma'rifati bilan aralashgan edi.

Shunda Yo'natan dedi: "Otam yurtini notinch qildi; iltimos, qaranglar, shu ozgina asaldan tatib ko'rganim uchun ko'zlarim qanday ravshan tortdi." 1 Shohlar 14:29.

Yuhanno shunchaki Islomning bir xabarini ifoda etmagan, balki Ilyos kabi sahrodan kelgan edi; va Yuhanno asal yemagan, u yovvoyi asal yegan edi, chunki u ham, Masih kabi, o'sha davrning o'z xabarining asaliga ega bo'lgan muassasalarida tarbiya topmagan edi; bu hol farziylar va sadduqiylarning xamirturushi bilan ifodalangan. Yuhanno sahrodagi asaldan yegan, chunki u o'z davrining diniy muassasalaridan tashqarida Muqaddas Ruh tomonidan tarbiya topgan edi. O'sha davrga xos kamar tarkibida odam o'z tuya junidan tikilgan kiyimini bog'laydigan oshiq-moshiq mexanizmi bo'lgan. O'sha oshiq-moshiq Yuhannoni anglatadi, chunki u yerdagidan samoviy ma'badga o'tishdagi burilish nuqtasi bo'lgan.

"Yahyo payg'ambar ikki davrni bog'lovchi halqa edi. U Xudoning vakili sifatida qonun va payg'ambarlarning xristianlik davri bilan bo'lgan munosabatini ko'rsatish uchun maydonga chiqdi. U kichikroq nur edi, undan keyin esa buyukroq Nur kelishi kerak edi. Yuhanning ongi Muqaddas Ruh tomonidan yoritilgan edi, toki u o'z xalqiga nur sohasin; biroq qulagan inson ustiga Iso ta'limoti va namunasi orqali zohir bo'lgan nurdek ravshan boshqa hech bir nur hech qachon porlamagan va hech qachon porlamaydi. Masih va Uning missiyasi faqat xira qurbonliklarda oldindan ifodalangani kabi noaniq tushunilgan edi. Hatto Yuhanning o'zi ham Najotkor orqali keladigan kelajakdagi, boqiy hayotni to'liq anglamagan edi." *The Desire of Ages*, 220.

Yuhanning ilgakli kiyimi Masihning suvga cho'mdirilishi ayni shu burilish nuqtasida tilga olinadi; bu burilish nuqtasi Yuhanno suvga cho'mdirayotgan joy bilan ifodalangan edi. O'sha joy Betabara deb atalgan bo'lib, "kechuv" degan ma'noni bildiradi; u qadimgi Isroil sahrodan chiqqach, xuddi Yuhanno qilganidek, Va'da Qilingan Yurtga kirgan ayni o'sha joydir.

Albatta, Yuhanno timsol qilayotganlar — bir yuz qirq to‘rt mingliklar harakatidir, biroq biz shunchaki shuni ko‘rsatmoqdamizki, Iso suvga cho‘mdirilgan paytda, aynan o‘sha avlodni U va Yuhanno “ilonlar zoti” deb atagan edilar. Iso Xudoning O‘n Amr qonunini ulug‘lash uchun kelgan edi va U Muqaddas Kitobdagi har bir so‘zni ilhomlantirgan; shu bois, qadimgi Isroilning oxirgi avlodini “ilonlar zoti” deb ataganida, U hukmning uchinchi va to‘rtinchi avlodlarda amalga oshirilishini ikkinchi amr belgilab berishini to‘la ravishda biladi.

Uchinchi va to‘rtinchi avlodlar to‘rtinchi avlodda nihoyasiga yetadigan bosqichma-bosqich hukmni ifodalaydi; bu esa ilonlar zoti bo‘lgan avloddir. Masihning suvga cho‘mdirilishi 9/11 ni timsollaydi. Laodikiyadagi Yettinchi kun adventistlari avlodi o‘sha vaqtdan buyon o‘zining yakuniy avlodida bo‘lib kelmoqda. Yuhanning farziylar va sadduqiylarga qilgan xabari Laodikiya xabari edi.

Lekin u suvga cho‘mdirish marosimiga ko‘plab farziylar va sadduqiylar kelayotganini ko‘rib, ularga dedi,

Ey ilonlar zoti, kelajak g‘azabdan qochib qutulishingiz uchun sizni kim ogohlantirdi?

Shunday ekan, tavbaga munosib mevalar keltiringlar; va o‘z ichingizda: “Bizning otamiz Ibrohimdir”, deb aytishni xayolingizga ham keltirmanglar:

Chunki sizlarga aytaman: Xudo mana shu toshlardan ham Ibrohimga farzandlar chiqarishga qodirdir.

Endi esa bolta daraxtlarning ildiziga qo‘yilgandir; shuning uchun yaxshi meva keltirmaydigan har bir daraxt kesilib, olovga tashlanadi. Men sizlarni tavbaga keltirish uchun suv bilan suvga cho‘mdiraman; ammo mendan keyin keladigan mendan qudratliroqdir, Uning poyabzalini ko‘tarishga ham men loyiq emasman; U sizlarni Muqaddas Ruh bilan va olov bilan suvga cho‘mdiradi. Uning kuragi O‘z qo‘lidadir, va U xirmonini butkul tozalab, bug‘doyini omborga yig‘adi; ammo somonni so‘nmas olovda kuydiradi.

So‘ng Iso Jaliladan Iordanga, Yahyoning oldiga undan suvga cho‘mdirilish uchun keldi. Matto 3:7–13.

Iso Jaliladan keldi; bu Yuhanning belbog‘ ilgagi va Bethabara ma’nosiga muvofiq kelishdagi bir burilish nuqtasini ramziy ifodalaydi. Shundan so‘ng yo‘lni tayyorlashga qaratilgan Yuhanning xizmati Masihning ahdni tasdiqlash ishiga o‘zgardi. O‘ttiz yillik tayyorgarlik nihoyasiga yetdi va xochdan oldingi hamda keyingi uch yarim yillik davr boshlandi.

Yuhanning xabari Quddusning vayron qilinishi chog‘ida keladigan g‘azab haqida ogohlantirish edi; bu vayronlik, shuningdek, dunyoning oxiri va yetti so‘nggi baloni ham ifodalaydi. O‘sha ogohlantiruvchi xabar islom konteksti doirasida joylashtirilgan edi va u nafaqat yo‘lni tayyorlovchi Malakiyodagi xabarchini hamda sahrodagi Isha‘yoning ovozi bjo keltirgan, balki Ilyosning xabarini ham bjo keltirgan bir kishi tomonidan yetkazildi; chunki Yuhanning kiyimi Ilyosnikiga qanday muvofiq bo‘lgan bo‘lsa, Yuhanning xabari ham Ilyosning xabariga shunday muvofiq edi.

U ularga dedi: Sizlarga ro‘para chiqib, bu so‘zlarni aytgan odam qanday kishi edi? Ular unga javob berib dedilar: U junli bir kishi edi, beliga charm kamar bog‘lagan edi. U dedi: Bu tishbiyalik Ilyosdir. 2 Shohlar 1:7, 8.

Agar ular Ilyos haqida emas, balki Yahyo haqida: “u qanday odam edi?” deb so‘raganlarida, ularga: “u jun bosgan odam bo‘lib, beliga charm kamar bog‘lagan edi”, deb javob berilgan bo‘lur edi. Yahyoning butun olti oylik xizmati, oxirgi va to‘rtinchi avlod aniq ko‘rsatilib, ta‘riflangan o‘sha parchada ifodalandi. Ularga qaratilgan Laodikeya xabari o‘zlarini Xudoning ahd xalqi deb e‘tirof etishlariga bevosita zarba beradi; u daraxtlarning ildizlariga urilayotgan bolta bilan tasvirlangan kelajakdagi g‘azab haqida ularni ogohlantiradi. Bu xabar Masih Yahyo bilan boshlangan sinov jarayonini nihoyasiga yetkazishini ham o‘z ichiga olgan edi. Keyinroq, Matto kitobida, Iso ham yahudiylarni “ilonlar nasli” deb ataydi va daraxtni kesib tashlash haqidagi fikrni Yahyoning mavzusidan olib davom ettirib, buning sababini tushuntiradi.

Yo daraxtni yaxshi qiling, mevasi ham yaxshi bo‘lsin; yoxud daraxtni chirigan qiling, mevasi ham chirigan bo‘lsin; chunki daraxt o‘z mevasidan bilinadi. Ey ilonlar zoti, sizlar yovuz bo‘la turib, qanday qilib yaxshi so‘zlay olasizlar? Chunki og‘iz yurakning to‘lib-toshganidan so‘zlaydi. Yaxshi odam yuragining yaxshi xazinasidan yaxshiliklarni keltiradi; yovuz odam esa yovuz xazinasidan yomonliklarni keltiradi. Lekin Men sizlarga aytaman: odamlar aytadigan har bir behuda so‘z uchun qiyomat kunida hisob beradilar. Chunki sen o‘z so‘zlaring bilan oqlanasan, va o‘z so‘zlaring bilan mahkum qilinasan. Matto 12:33–37.

Ikkinchi amrga ko‘ra, hukm kuni to‘rtinchi avloddadir. Hukm biz aytadigan xabarga asoslanadi, va o‘sha xabar yuraklarimizdan chiqadi. Aynan biz aytadigan xabar bizning Butrusning “tanlangan avlodi”ga mansub ekanimizni yoki “ilonlar nasli” ekanimizni ko‘rsatadi. Har ikkala toifa ham sinov jarayonining yakunida, Masih o‘z xirmonini supurganidek poklaydigan paytda namoyon bo‘ladi. O‘nta bokira haqidagi masaldagi moy singari, xabar ham yovuz yoki yaxshi yurak orqali ifodalanadi. Masihning ishorasi shuni qo‘shimcha qiladi: ilonlar nasli bo‘lgan bu avlod, ya‘ni to‘rtinchi va oxirgi avlod, alomat izlaydi, va ularga beriladigan yagona alomat Yunusning alomatidir.

Shunda ba‘zi kotiblar va farziylar javob berib dedilar: «Ustoz, Sendan bir alomat ko‘rishni istaymiz». Ammo U ularga javob berib dedi: «Yovuz va zinokor nasl alomat izlaydi; lekin unga Yunus payg‘ambarning alomatidan boshqa alomat berilmaydi. Chunki Yunus uch kecha-kunduz baliq qornida bo‘lganidek, Inson O‘g‘li ham uch kecha-kunduz yerning qa‘rida bo‘ladi. Naynavo odamlari hukmda bu nasl bilan birga turib, uni mahkum qiladilar; chunki ular Yunusning va‘ziga tavba qilgan edilar; va mana, bu yerda Yunusdan ham buyugi bordir. Janub malikasi hukmda bu nasl bilan birga turib, uni mahkum qiladi; chunki u Sulaymonning donoligini eshitish uchun yerning eng chekka joylaridan kelgan edi; va mana, bu yerda Sulaymondan ham buyugi bordir». Matto 12:38–42.

Masih yahudiylarni ilonlar nasli deb atadi va hukm haqidagi tasvirlarni Yunusning xabari hamda Sulaymonning hikmatining xabari sifatida qo‘llaydi. Iso mazmun orqali va ikki guvoh bilan ilonlar naslining to‘rtinchi avlod ekanini ko‘rsatmoqda, chunki hukm aynan to‘rtinchi avlodda ado etiladi.

Bir yuz qirq to‘rt ming kishi, Xudoning qonuni va Shabbat kabi, oxirgi kunlarning bayrog‘i, ya‘ni alomatidir. Yunusning alomati tirilishning alomatidir; Masihning davridagi yahudiylar uchun bu, Muqaddas Ruh kaphtar timsolida tushganida, Uning suvga cho‘mish marosimi edi. “Yunus” “kaphtar” degan ma‘noni anglatadi. Yunus, Vahiy oluvchi Yuhanno, Doniyor, Yusuf va Lazar uch yarim kun davomida ko‘chada o‘lik holda yotganlardan tiriltiriladigan bir yuz qirq to‘rt ming kishini ifodalaydi. O‘sha paytda ular Laodikiyaliklardan Filadelfiyaliklarga o‘tishlari va shu tariqa yettidan bo‘lgan sakkizinchiga aylanishlari lozim. Yunus suvga cho‘mishni ifodalaydi, chunki u suvga tashlandi va kit tomonidan yutilganida ramziy ma‘noda o‘ldi. Shundan so‘ng u tiriltirildi; xuddi Yuhanno qaynab turgan moy ichidan chiqarib olinganida tiriltirilganidek, Doniyor sherlar inidan chiqarib olinganida tiriltirilganidek, Yusuf chuqurdan chiqarib olinganida tiriltirilganidek, va Lazar ham — Masih zamonidagi muhrlash mo‘jizasi — tiriltirilgan edi. Yahudiylar Yunusning alomatini, Masihning tirilishi orqali ifodalangan bu alomatni, Adventizm Yunusning alomati bo‘lgan 9/11 alomatini ko‘ra olmayotganidan ko‘ra ravshanroq ko‘ra olmadilar.

Biz bu mavzularni keyingi maqolada davom ettiramiz.

“Xudoning xalqiga — yaqin va uzoqdagilarga — hozir yetib borishi lozim bo‘lgan ogohlantirish yuklamasi uchunchi farishtaning xabaridir. Va bu xabarni anglashga intilayotganlar Kalomga shunday bir tatbiq berishga Rabbiy tomonidan yetaklanmaydilarki, bu Yettinchi kun adventistlarini bugungi holiga keltirgan imonning poydevorini yemiradi va uning ustunlarini olib tashlaydi. Xudo Kalomida ochib berilgan bashorat yo‘li bo‘ylab ilgarilab borganimiz sari, o‘z tartibi bilan ochilib kelgan haqiqatlar bugun ham haqiqatdir — muqaddas, abadiy haqiqatdir. O‘tmishdagi tajribamiz tarixida bu zaminni qadamma-qadam bosib o‘tganlar, bashoratlardagi haqiqatlar zanjirini ko‘rganlar, nurning har bir shu‘lasini qabul qilish va unga itoat etishga tayyorlangan edilar. Ular ibodat qilar, ro‘za tutar, haqiqatni yashirin xazinalardek izlar, qazib topishga intilar edilar, va biz bilamizki, Muqaddas Ruh bizni o‘qitib, yo‘llab turgan edi. Haqiqatga o‘xshash bir ko‘rinishga ega bo‘lgan ko‘plab nazariyalar ilgari surildi, ammo ular noto‘g‘ri talqin qilingan va noo‘rin qo‘llangan Muqaddas Bitik oyatlari bilan shu qadar aralashtirilgan ediki, xavfli xatolarga olib bordi. Haqiqatning har bir nuqtasi qanday asoslangani va unga Xudoning Muqaddas Ruhi tomonidan qanday muhr bosilgani bizga juda yaxshi ma‘lum. Va shu bilan birga doimo shunday ovozlar eshitilar edi: ‘Mana, haqiqat shu yerda’, ‘Haqiqat menda; menga ergashing’. Ammo ogohlantirishlar keldi: ‘Ularga ergashmanglar. Men ularni yubormaganman, ammo ular yugurdilar’. (Qarang: Yeremiyo 23:21.)”

“Rabbiyning yo‘llanmalari ravshan edi va Uning haqiqat nima ekaniga oid vahiyolari nihoyatda ajoyib edi. Nuqtama-nuqta osmonning Rabbiy Xudosi tomonidan mustahkamlandi. O‘sha paytda haqiqat bo‘lgan narsa, bugun ham haqiqatdir. Ammo ovozlar yangrashdan to‘xtamaydi: ‘Bu haqiqat. Menda yangi nur bor’. Lekin bashorat yo‘nalishlaridagi bu yangi nurlar Kalomni noto‘g‘ri qo‘llashda va Xudoning xalqini ularni tutib turadigan langarsiz holda oqim bo‘ylab suzib ketishga qo‘yib yuborishda namoyon bo‘ladi. Agar Kalomni o‘rganuvchi kishi Xudo O‘z xalqini yo‘llaganida ochib bergan haqiqatlarni qabul qilib, bu haqiqatlarni o‘zlashtirib, hazm etib, ularni o‘z amaliy hayotiga tatbiq etsa, shunda ular nur tarqatuvchi tirik kanallar bo‘lar edi. Ammo yangi nazariyalarni tadqiq qilishga kirishganlar haqiqat va xatoni aralashtirib

yuborganlar, va bu narsalarni muhim qilib ko'rsatishga uringanlaridan so'ng, o'z shamchalarini ilohiy qurbongohdan yoqmaganliklarini namoyon etdilar, va u zulmat ichida o'chib qoldi." Selected Messages, 2-kitob, 103, 104.